

MAGYAR NYELVI FELADATLAP

a 8. évfolyamosok számára

2017. január 21. 10:00 óra

NÉV: _____

SZÜLETÉSI ÉV: HÓ: NAP:

Tollal dolgozz! Ügyelj a külalakra!
A feladatokat tetszés szerinti sorrendben oldhatod meg.
A megoldásra összesen 45 perced van.
Az utolsó (10.) feladatra legalább 10–15 percet szánj!

Jó munkát kívánunk!

1.	a) Keresd az állatneveket! Ha a betűket helyes sorrendbe rakod, állatneveket kapsz. A megoldásokat írd a pontvonalra! Egy-egy szónál az összes betűt fel kell használnod! onászorl: dovank: catikogaráb: b) Egészítsd ki szavanként ugyanazzal az egy-egy hosszú magánhangzóval az alábbi hiányos betűsorokat úgy, hogy értelmes szavakat kapj! GY ____ R ____ F ____ L ____ NK	<table border="1"> <tr> <td>a</td> <td></td> </tr> <tr> <td>b</td> <td></td> </tr> </table>	a		b	
a						
b						
2.	Az alábbi mondatok több ismert közmondás részeiből keveredtek össze. Ismerj fel közülük hármat, és írd le a teljes közmondásokat! Vigyázz, a rossz válaszokért pontlevonás jár! „Akinek nem inge, az lel majd aranyat. Kolbásznál több a nap, ajtó mögött helye, Nem fér meg két dudás, maga esik bele.” 1. közmondás: 2. közmondás: 3. közmondás:	<table border="1"> <tr> <td>a</td> <td></td> </tr> </table>	a			
a						

a	
b	

3. a) Egy-egy indulatszavunk sok mindent ki tud fejezni különböző szövegek környezetben, más hangsúllyal, hanglejtéssel, valamint más-más gesztus kíséretében. Ilyen indulatszavunk például az „Á!”. Párosítsd az alábbi megszólalásokat a hozzájuk illő **legjellegzetesebb** gesztussal! A gesztus betűjelét írd a táblázatba!

	A gesztus betűjele
„Á! Van egy jó ötletem!”	
„Á! Biztosan nem jön már!”	
„Á! Szóval itt bujkálsz!”	

A választható gesztusok (vigyázz, egy kimarad!):

- A – kézlegyintés
- B – csípőre tett kezek
- C – a szem dörzsölése egyik kézzel
- D – felfelé emelt mutatóujj

- b) Egy kortárs meseíró, Tarcsai Szabó Tibor kedveli a beszélő neveket, azaz az olyan játékos tulajdonneveket, amelyek utalnak viselőjük valamely tulajdonságára. Párosítsd a meseszereplők nevét a hozzájuk illő legjellemzőbb meghatározásokkal! Írd a megfelelő betűjelet a nevek mellé! Vigyázz, egy névhez nem tartozik meghatározás!

A meseszereplők neve	A szereplők betűjele
Tündellő Isztia:	
Zalapács:	
Sarkigláb:	
Torzasztó Kalambár:	
Zsíros Bődönce:	

- A) mindenféle baj és borzalom okozója
- B) a legszebb királylány a világon
- C) nyurga házi manó
- D) asztalos

4.	Keress a szövegből 1-1 szót a megadott szófajokra! Romhányi József: A papagáj szónoklata Egy ritka bátor papagáj kitört a rácsos kalitkából. Kint magához intett néhány cinkét, pintyet, hogy mint szabad szellem szónoklatot tartson a rabtartók ellen. És mert gyakorlott lett régen a beszédben, el is kezdte szépen, a Nagy Igazságot rikoltva szét: – Gyurrrika széép! a) főnévből képzett melléknév: b) vegyes hangrendű határozóragos főnév: c) a versben előforduló első kötőszó: d) határozói igenév: e) névutó:	<table border="1"> <tr><td>a</td><td></td></tr> <tr><td>b</td><td></td></tr> <tr><td>c</td><td></td></tr> <tr><td>d</td><td></td></tr> <tr><td>e</td><td></td></tr> </table>	a		b		c		d		e	
a												
b												
c												
d												
e												
5.	A következő mondatokban mely szavak töltik be a tárgy mondatrészi szerepét? Karikázd be ezeket! Vigyázz, a hibásan bekarikázott szavakért pontlevonás jár! a) A sült csirke maradékát eltettük másnapra. b) Engem sem a gólya költött! c) A kölcsönkért könyvet ne felejtse el visszaadni!	<table border="1"> <tr><td>a</td><td></td></tr> <tr><td>b</td><td></td></tr> <tr><td>c</td><td></td></tr> </table>	a		b		c					
a												
b												
c												
6.	A felsoroltak közül mely szavak szerkezetét határoztuk meg? Írd a pontvonalra a képletnek megfelelő szót! olvasókat, olvasók, olvasmányom, olvasmányosak, olvasgathatnának a) ige+képző+jel+rag: b) ige+képző+ képző+jel:	<table border="1"> <tr><td>a</td><td></td></tr> <tr><td>b</td><td></td></tr> </table>	a		b							
a												
b												

7.	Válaszd ki a helyes megoldást a megadott lehetőségek közül! Mondatonként karikázd be azt a kiemelt szót vagy kifejezést, amelyiknek helyes az írásmódja! a) Had / Hadd menjünk ki focizni! b) Küldd el / Küld el a többieknek is a fotókat! c) Mindannyian megtudtuk / meg tudtuk oldani a feladatokat. d) Nagyi jól el van / elvan a macskáival. e) Megérkeztek a segélyszállítmányok a földrengés súlytotta / sújtotta térségbe. f) Tavalyhoz képest 5%-al / 5%-kal többen jelentkeztek iskolánkba.	<table border="1"> <tbody> <tr><td>a</td><td></td></tr> <tr><td>b</td><td></td></tr> <tr><td>c</td><td></td></tr> <tr><td>d</td><td></td></tr> <tr><td>e</td><td></td></tr> <tr><td>f</td><td></td></tr> </tbody> </table>	a		b		c		d		e		f	
a														
b														
c														
d														
e														
f														
8.	Olvasd el figyelmesen a következő verset, majd oldd meg a feladatokat! Áprily Lajos: Fellegek Gömbfelhők szállnak át a hegy mögül, libegve ússzák át a fél eget. A völgyben óriás-fiúcska ül, s szappanbuborékokat ereget... Az erdőket jeges szél verte meg, felettük éhes ölyv köröz kevélyen. Hová lettek a bárány-fellegek? Nagy farkas-felhők felfalták az égen. a) Milyen természeti jelenséget mutat be a második versszak? b) A versben az alábbi kifejezések közül háromnak a jelentése szorosan kapcsolódik egymáshoz. Húzd alá ezeket! gömbfelhő – jeges szél – szappanbuborék – bárány-felleg – éhes ölyv c) Farkas-felhők felfalták: milyen költői eszközök jellemzőek erre a kifejezésre? Válaszd ki és húzd alá a két megfelelőt! allegória – megszemélyesítés – hasonlat – alliteráció – ellentét	<table border="1"> <tbody> <tr><td>a</td><td></td></tr> <tr><td>b</td><td></td></tr> <tr><td>c</td><td></td></tr> </tbody> </table>	a		b		c							
a														
b														
c														

9. Olvasd el figyelmesen a következő szöveget, majd oldd meg a feladatokat!

a	
b	
c	
d	
e	

Te beszélsz legyezőül?

Mit tehet az ifjú hölgy, ha árgus szemek figyelik, és nem beszélhet szíve választottjával? Hát üzen neki, méghozzá azzal, ami éppen a keze ügyébe esik, sőt, már a kezében is van! Persze nem lehet csak úgy összevissza mutogatni, feltűnően csapdosni: finom, nem feltűnő mozdulatokra van szükség. Ehhez azonban meg kell állapodni, melyik mozdulat mit jelent. És mi más a nyelv, ha nem megállapodáson alapuló jelrendszer?

Manapság a legyezőről a kellemes hűsölésre asszociálunk, ez azonban nem volt mindig így. A száj elé tartott legyező lehetővé tette, hogy a hölgyek lopott mondatokat suttoghassanak egymásnak, és a különféle színű és más-más módon tartott legyező rengeteg információt hordozott.

Ma már szinte elképzelni sem tudjuk, hogy milyen érzés lehet, mikor az embert folyton kísérgeti valaki. Ha megtehetnénk, hogy néhány órát az 1800-as évekbeli Duna-korzón töltsünk, minden bizonnyal meglepve tapasztalnánk, hogy a fiatal hölgyek kizárólag kísérővel sétálgatnak (korzóznak). Talán felesleges magyarázni, hogy a gardedám, vagyis az idősebb női kísérő azért volt mindig a kisasszonyok nyomában, hogy azok még véletlenül se tévelyedjenek el, ugyanis a gardedám mind az utcára, mind pedig az olyan társasági eseményekre, mint a bál és a táncmulatság, elkísérte a hölgyeket, akik így megőrizhették jó hírnevüket. A folytonos ellenőrzés mellett nem csoda hát, ha a fiatal szerelmesek egy árva szót sem válthattak egymással. A legyező nonverbális kommunikációra való használata kézenfekvőnek tűnt, hiszen nem volt olyan nő, aki ne hordott volna magánál legyezőt.

Mehner Vilmos 1900 körül megjelent könyve részletekbe menően elemzi és magyarázza a legyezőnyelv mozdulatait. Ha ez a kötet nem születik meg, könnyen lehet, hogy ma csak bizonytalan feltevéseink lennének a legyezőnyelv megfejtésére, már ha lennének egyáltalán. Feltehetően mindkét nemnek ismernie kellett a legyezőnyelvet, hiszen hiába üzent a hölgy, ha a kiszemeltnek fogalma sem volt, hogy épp durva elutasítással vagy egy kacérkodó kérdéssel illették.

A szerelmesek által leggyakrabban használt kommunikációs jelrendszerek szótára, a „*Legujabb és Legteljesebb legyező-, kesztyű-, zsebkendő- és színnyelv*” című kötet mintegy nyolcvanöt különböző mozdulatot és annak értelmezését sorolja fel, melyek közül bemutatunk néhány példát.

1. *Ügyelnek ránc: vigyázz!* – A félig zárt legyezővel jobb fülünket érintjük.
2. *Szívesen leszek az arád!* – A csukott legyezőt a keblünkre helyezük.
3. *Szeretlek!* – A jobb kézben tartott nyitott legyezőt szívünkre helyezük.
4. *Meghalnék, ha elhagynál!* – A zárt legyező hegyével, mint törrel szívünk felé mutatunk.
5. *Te minden lányt elcsábítasz!* – A legyezőt kinyitjuk, s a nyél nyílásain át tekintgetünk.
6. *Igen!* – Az egész nyitott legyezővel, melyet bal kézben tartunk, jobb orcánkat érintjük.
7. *Nem!* – Az egész nyitott legyezővel, melyet jobb kézben tartunk, bal orcánkat érintjük.

Mindezek fényében nem nehéz elképzelni, hogy a 19. századi bálokon a mesés báli ruhák forgatagában mennyire nehéz lehetett egy épkézláb beszélgetést levezényelni. Félreértések akadhattak bőven, bár az is biztos, hogy a szemfüles szerelmesek megtalálták a módját, hogy ne csak a legyező segítségével kommunikáljanak.

(Források: <http://drmarinaploja.blogspot.hu/2013/02/te-beszelsz-legyezoul.html>
<http://www.nyest.hu/hirek/beszel-on-legyezoul>)

a) Mi volt az oka a legyezőnyelv kialakulásának?

.....

b) A szöveg mely idegen eredetű szavai fejezik ki az alábbi fogalmakat? A szavakat a megadott kifejezésnek megfelelően írd le, azaz todalékkold, ha szükséges!

A) a Duna-parton sétálni:

B) a fiatal hölgyek kísérője:

C) nem szóbeli, nem nyelvi (kommunikáció):

c) Igazak-e vagy hamisak a következő állítások? Karikázd be a helyes választ!

A) Csak a hölgyek mutogattak a legyezőjükkel. IGAZ – HAMIS

B) A gardedám arra ügyelt, hogy a lányok ne tévedjenek el az utcán. IGAZ – HAMIS

C) A fiatal szerelmesek csak a legyező segítségével válthattak titkos jeleket. IGAZ – HAMIS

d) Mi volt az üzenete az alábbi képeknek? Írd ki a szövegből a képekhez tartozó jelentés sorszámát!

A)

sorszám:

B)

sorszám:

e) Vajon miért nem használják ma a szerelmesek a legyezőnyelvet? Írj legalább két különböző indokot!

.....

